

Elektronické informační zdroje (VIKBA25)

6. Digitální knihovny - zajímavé projekty

Martin Krčál

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Brno, 25. října 2013

Obsah hodiny

- software pro správu DK
- ukázky DK

DSpace

D SPACE

- <http://www.dspace.cz/>
- open source
  - ❖ DK pro vědecké instituce
  - ❖ institucionální repozitář
  - ❖ správa, uchovávání, spřístupňování
- univerzální systém + přizpůsobení
- podpora e-dokumentů
- silná česká komunita
- česká lokalizace (nejdál UTB)

Kramერიus

- open source, možná správa Incad
- zpřístupňování digit. dokumentů
- verze 4
- založeno na systému FEDORA
- vyvíjí KN AV ČR, NK, MZK, NTK, NLK + Incad
- vhodné pro výstupy digitalizace
  - ❖ monografie a periodika

Eprints.org

- open source
- digitální knihovna
- primárně určen pro:
  - ❖ instucionální repozitáře
  - ❖ vědecké časopisy, diplomové práce,...
- podpora OAI-PMH
- vyvíjí University of Southampton
- demoverze

DigiTool

- komerční řešení Exlibris
- digitální repozitář
- využití zejména v akademických knihovnách
- u nás využívá např. [UK](#)

Fedora

- open source
- SW digitální knihovny
- v zahraničí rozšířeno
- modulární a flexibilní
  - ❖ pro různé instituce
  - ❖ knihovny, muzea, archivy, vydavatelství, výzkumné instituce,...
  - ❖ lze přizpůsobovat dle potřeb instituce
  - ❖ pro velké i malé projekty

Greenstone

- vyvíjí University of Waikato pro projekt New Zealand Digital Library Project
- na distribuci se podílí UNESCO
- open source
- instalace:
  - ❖ NZ, Jižní Amerika, Čína, Rusko, Kazachstán,...

Digitální knihovny v praxi

Google Books

- největší digitální knihovna světa 😊
  - ❖ >10mil. knih
  - ❖ > 1mil. knih s plným přístupem
  - ❖ +1.000 stran/každou hodinu
- bibliografické údaje, ale i FT
- problémy s autorským právem
- funkce
  - ❖ bibliografické údaje, recenze, odkazy na webu, náhledy, obálky, obsah, hodnocení, moje knihovna, zakoupení dokumentu,... + reklama

Google Books

- API pro zobrazování knih a import dat
- obsahuje i časopisy

Projekt Gutenberg

- nejstarší digitální knihovna světa (1971)
- snaha digitalizovat, archivovat a distribuovat kulturní díla
- původně ruční přepis, pak sken, OCR
- >36.000 knih
- převažuje ENG + západní jazyky
- převážně romány, poezie, povídky a drama + referenční díla, periodika, několik netextových (zvukové soubory a soubory s hudebním zápisem)

Projekt Gutenberg

- pro PC i mobilní zařízení
- audioknihy
  - ❖ namluvené lidmi
  - ❖ čtené strojově
- podporují volné šíření
- [Gutenberg Europe](#)

Gallica

- digitální knihovna FRA knih
- nechráněná díla
- audio mód!!!
- jazykové verze rozhraní
  - ❖ FRA, ENG, ESP, POR

Deutsche Digitale Bibliothek

- DK německé vědy a kultury
- zapojení paměťových institucí SRN
  - ❖ >2000 institucí
  - ❖ muzea, knihovny, galerie, archivy,...
- propojení na jiné DK
- různé druhy dokumentů
  - ❖ texty, fotografie, videa, 3D objekty,...

- promo video

Europeana

- evropská digitální knihovna, muzeum a archiv - evropské dědictví
- buduje Evropská komise
- spuštěno 20.11.2008
  - ❖ brzy zavřeno a znovu spuštěno v lednu 2009 (údajně obrovský zájem)
  - ❖ > 2mil. záznamů (2008), 2010 ⇒ 10mil.
- možnost tagování, blogy, diskuze
- časová osa, fasety

Europeana

- obsah Europeany

- ❖ výtvarná díla, mapy, fotografie, muzejní objekty, knihy, periodika, dopisy a deníky, archivní materiály, hudební nahrávky a mluvené slovo z fonografických válečků, magnetofonových pásek, rozhlasové a televizní přenosy, filmy,...

- české rozhraní

- [více info](#)

World Digital Library

- cílem digitalizace světového kulturního dědictví
- rukopisy, mapy, tištěné knihy, hudební záznamy, filmy, fotografie, architektonické návrhy,...
- buduje LoC + UNESCO + jiní
- hledání dle regionů, států, časové osy, témat, typů dok, institucí,...
- ČR ⇒ 8 záznamů

Manuscriptorium

- bibliografie + plné texty historických dokumentů
- finance: NK ČR, provoz: AiP Beroun
- přístup přes knihovny
- > 2.200 archiválií
  - ❖ rukopisy, staré tisky, mapy
  - ❖ např. Codex Gigas, Dalimilova kronika,...

Kramerius

- zpřístupnění archivních a cenných dokumentů široké veřejnosti
- Národní knihovna ČR
- >6 milionů naskenovaných stran FT periodik a monografií
- čeština, němčina a ruština
- formát DjVu (nutný [plug-in](#))
- systém Fedora (Kramerius v. 4)

Národní digitální knihovna

- Národní knihovna a partneři
- 3 hlavní linie:
  - ❖ **digitalizace** bohemikální produkce 19.-21. století
    - plán: >50 mil. stran, 300 000 svazků
  - ❖ **dlouhodobé uložení** dokumentů ve spolehlivém digitálním úložišti
  - ❖ **zpřístupnění** digitálních dokumentů
- 300 mil. Kč
- návaznost na
  - ❖ Manuscriptorium, Webarchiv a Kramerius

Digitální knihovna AV ČR

- zdigitalizovaná produkce AV ČR
- pokrytí:
  - ❖ periodika a monografie
  - ❖ 19. a 20. století z produkce Akademie věd ČR + předchůdci
  - ❖ částečně plné texty
- v systému **Kramerius**
- nové články v systému **Eprints**

Repozitář.cz

- buduje MU, rozhraní Thesis.cz
- materiály publikované na MU nebo na partnerských univerzitách
- články, knihy, sborníky, učebnice, učební texty, patenty, konferenční materiály,...
- open access
  - ❖ možnost licencování Creative Commons
- budoucnost, povinnost přispívat???

Česká elektronická knihovna

- poezie 19. a poč. 20. století
- >1.700 sbírek
- Ústav pro českou literaturu AV ČR
- budováno od roku 2005
  - ❖ poslední aktualizace 2007
- nutná registrace
- autoři:
  - ❖ Zeyer, Vrchlický, Toman, Neruda, Neumann, Mahen, Machar, Dyk, Durych, Čech, Čelakovský,...

Společná česko - slovenská digitální parlamentní knihovna

- dokumenty CZE a SVK parlamentu
- obsah DK
- typy dokumentů:
  - ❖ **pozvánky na schůze**
  - ❖ **stenoprotokoly** (těsnopisecké zprávy)
  - ❖ **tisky** (návrhy zákonů, mezinárodní smlouvy státní rozpočty, interpelace, zprávy a další)
  - ❖ **usnesení, dokumenty výborů**
- historie
  - ❖ 1996 – počátek projektu
  - ❖ 1999 – představení projektu
  - ❖ 2002 – připojení SVK
  - ❖ 2010 - Visegrad

Visegrad Digital Parliamentary Library+

- parlamentní dokumenty CZE, SVK, AUT, POL, HUN
- 2008 - počátek spolupráce
- 2009 – zřízena pracovní skupina
- 2010 – spuštění projektu

Digitální knihovna infovědy

- buduje ÚISK
- plné texty dostupné online
- odkazy na DK a brány LIS a příbuzných oborů
- + <http://texty.jinonice.cuni.cz/>

e-LIS

- plné texty dokumentů
- >15 tis. dokumentů
- služba známé výzkumné komunity
Research in Computing, Library and
Information Science
- doplňoval systém DOIS
- Klasifikační schéma E-LIS
- vyhledávání, rejstřík
- využít systém EPrints

DLIST

- Digital Library of Information Science and Technology
- dostupné v Institucionálním repozitáři Arizonské univertzity
- plné texty dokumentů z infovědy a informačních technologií
- cca. 1500 dokumentů

Další portály LIS

- seznam na:

- ❖ <http://www1.cuni.cz/~brt/dk/dkdk.htm>

České knihy volných autorů

- Elektronická knihovna MKP
- FF MU - Arne Novák

PalmKnihy

- > 3.400 e-knih
- nechráněná, začínající autoři
- verze pro mobilní zařízení
- vybrané v PDF
- i komerční (od 2010)

Zdroje šedé literatury

Google Scholar

- volně dostupná služba
- vznik v roce 2004
- vyhledávání volné odborné literatury
  - ❖ od roku 2006 i komerční vydavatelé
- orientace na „peer-reviewed“ články
- odkazy na FT, spolupráce s linkovacími nástroji (např. SFX)
- sledování citací, podobné články

Google Scholar – ukázka rozhraní

rss

Scholar

Přibližný počet výsledků: 4 640 000 (0,07 s)

Kdykoli

Od 2012

Od 2011

Od 2008

Vlastní období...

Seřadit podle relevance

Seřadit podle data

zahrnout patenty

zahrnout citace

Vytvořit upozornění

Tip: Hledat pouze výsledky psané **česky**. Na stránce [Nastavení služby Scholar](#) můžete určit svůj jazyk hledání.

[The general stochastic model of nucleotide substitution](#)

F Rodriguez, JL Oliver, A Marin, JR Medina - *Journal of theoretical biology*, 1990 - Elsevier

DNA sequence evolution through nucleotide substitution may be assimilated to a stationary Markov process. The fundamental equations of the general model, with 1.

Počet citací tohoto článku: 1580 [Související články](#) [Všechny verze](#) (počet: 6)

[\[PDF\] z ugr.es](#)

[Get Fulltext at MU](#)

[The environmental impact of marine fish culture: towards a sustainable future](#)

RSS Wu - *Marine Pollution Bulletin*, 1995 - Elsevier

The environmental impact of marine fish-farming depends very much on species, culture method, stocking density, feed type, hydrography of the site and husbandry practices. In general, some 85% of phosphorus, 80–88% of carbon and 52–95% of nitrogen input into ...

Počet citací tohoto článku: 338 [Související články](#) [Všechny verze](#) (počet: 5)

[\[PDF\] z ust.hk](#)

[Get Fulltext at MU](#)

[Hypoxia: from molecular responses to ecosystem responses](#)

RSS Wu - *Marine Pollution Bulletin*, 2002 - Elsevier

Hypoxia affects thousands of km² of marine waters all over the world, and has caused mass mortality of marine animals, benthic defaunation and decline in fisheries production in many places. The severity, frequency occurrence and spatial scale of hypoxia have increased in ...

Počet citací tohoto článku: 290 [Související články](#) [Všechny verze](#) (počet: 8)

[Get Fulltext at MU](#)

Scirus.com

- vyhledávání odborné literatury
- >350mil. záznamů
- indexace webů škol a institucí, které vytvářejí odborný obsah (např. vydavatelé časopisů, producenti DB)
- html, pdf, ppt
- filtrování výsledků

Theses.cz

- národní registr závěrečných prací
- původně jako systém pro odhalování plagiátů
- spravuje MU
- Centralizovaný rozvojový projekt MŠMT C1/2008
  - ❖ MU ve spolupráci s VŠE, Komise e-VŠKP + zapojené školy
- dnes 23 škol (nejen z ČR)

NDLTD

- Networked Digital Library of Theses and Dissertations
- mezinárodní organizace
- vznik USA 1987
- zabývá se problematikou (e-)VŠKP
- vytváření, využívání, ochrana VŠKP
- tištěné i elektronické
- databáze e-VŠKP - Scirus
  - ❖ Ohio ⇒ USA ⇒ mezinárodní působnost (>80 institucí, konzorcia, jednotlivci)

Open Grey

- info o šedé literatuře v Evropě
- do roku 2005 OpenSigle
- >830.000 záznamů
- pokrytí:
  - ❖ ekonomika, společenské vědy (29 %),
přírodní vědy (26 %), technika (31 %),
biologie a lékařství (14 %)
- v ČR správcem NTK v Praze

Open Grey

“System for Information on Grey Literature in Europe”

Home

Search

Subjects

Partners

Export

OpenGrey

System for Information on Grey Literature in Europe, is your **open access** to **700.000 bibliographical references** of grey literature (paper) produced in Europe and allows you to **export records** and **locate the documents**.

Examples of grey (*gray*) literature include technical or **research reports**, **doctoral dissertations**, some **conference papers**, some official publications, and other types of grey literature.

OpenGrey covers Science, Technology, Biomedical Science, Economics, Social Science and Humanities.

The site includes **preprints** from the **GL conferences** ([GreyNet](#) International) in full text.

News

2012 09/19 GL14, International Conference on Grey Literature, Rome, 29-30 Nov. 2012 [Conference program](#)

2012 08/27 The papers of the [GL13 Conference : The Grey Circuit](#) , Washington DC (US), December 5-6, 2011, are available

2012 07/23 [Grey Literature and Information Ethics Workshop](#) Oxford (UK), 31 January 2013

2012 04/24 [GreySource Index](#) – Web based resources in grey literature linked to OpenGrey

[More news](#)

Focus

Citations:690356

Documents :272
(total number of PDF: 805)

Number of citations by Sciences: 833,500

Social Science and Humanities: 325,000

Biomedical Science: 116,000

Science: 170,000

Technology: 222,500

Partners:14

Help

Legals

About

Další zahraniční projekty

- Dissonline.de (GER)
- Cyberthesis.org (FRA)
- TDX (SPA)
- EDT.sk (SVK)
- [ADT \(Australian Digital Theses\)](http://ADT) -
portál závěrečných prací 30-ti
australských univerzit

Komerční

- ProQuest Digital Dissertations
  - ❖ >1,5 mil. prací
  - ❖ >1.000 univerzit
  - ❖ od 1861 do současnosti

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Děkuji Vám za pozornost

Martin Krčál
krcal@phil.muni.cz